

Dominik Boratyn¹

Sprawozdanie z I Międzynarodowego Kongresu Praw Człowieka – *Prawa człowieka i ich ochrona*, 22–23 maja 2018 r., Rzeszów

W dniach 22–23 maja 2018 r. w Uniwersytecie Rzeszowskim odbył się I Międzynarodowy Kongres Praw Człowieka – *Prawa człowieka i ich ochrona*, który został zorganizowany przez Instytut Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wydarzenie miało na celu upamiętnienie 70. rocznicy uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, pierwszego dokumentu w dziejach, który zawierał kompleksowy katalog praw i wolności człowieka. Okrągła rocznica uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych deklaracji była zatem doskonałą okazją do podjęcia refleksji nad tym, w jakim stopniu w dzisiejszej rzeczywistości prawa i wolności człowieka są respektowane lub naruszane, a także jakie jest ich znaczenie dla współczesnego człowieka. Intencją organizatorów przedsięwzięcia było również poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy udało się stworzyć w prawie międzynarodowym na tyle sprawny system, aby był zdolny postawić przed wymiarem sprawiedliwości osoby, które dopuściłyby się masowego naruszenia praw człowieka.

Uroczyste otwarcie kongresu odbyło się we wtorek, 22 maja 2018 r. o godzinie 10:00 w dużej auli w budynku A1 Uniwersytetu Rzeszowskiego. Otwarcia dokonał Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, który pogratulował wszystkim osobom zaangażowanym w organizację przedsięwzięcia oraz wyraził uznanie dla zacnego grona referentów biorących udział w wydarze-

¹ Mgr Dominik Boratyn, Instytut Nauk o Polityce, Wydział Socjologiczno-Historyczny, Uniwersytet Rzeszowski, al. mjr. W. Kopisto 2a, 35-959 Rzeszów, e-mail: dk.boratyn@gmail.com

niu. Jako kolejna wystąpiła prof. Agnieszka Pawłowska, dyrektor Instytutu Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego, która przywitała wszystkich zebranych gości oraz podkreśliła rangę i znaczenie kongresu, dziękując wszystkim organizatorom, zwłaszcza zaś przewodniczącemu komitetowi organizacyjnemu prof. Krzysztofowi Żarnie.

Po uroczystym otwarciu I Międzynarodowego Kongresu Praw Człowieka rozpoczęła się sesja plenarna z udziałem dwóch „praktyków praw człowieka”. Pierwszym prelegentem była Draginja Nadażdin (prezes Amnesty International), która przedstawiła referat pt. *Sytuacja obrońców praw człowieka na świecie*. W swoim wystąpieniu referentka skupiła się na omówieniu ogólnej sytuacji obrońców praw człowieka, a także zadań, które podejmują każdego dnia. Kolejnym prelegentem była dr Laura Koba z Uniwersytetu Jagiellońskiego i jednocześnie prezes Fundacji La Strada², która przedstawiła wystąpienie zatytułowane *Handel ludźmi formą współczesnego niewolnictwa*. Dr Koba skupiła się na zjawisku handlu ludźmi. Prelegentka wskazała, jakie są formy tego zjawiska, jak można mu przeciwdziałać, a także jaką rolę odgrywa społeczeństwo (świadomość społeczna) w zapobieganiu i zwalczaniu handlu ludźmi.

Po zakończeniu sesji plenarnej uczestnicy kongresu udali się do hotelu Splendor, w którym odbyła się dalsza część wydarzenia (obrazy panelowe). Z uwagi na znaczącą liczbę uczestników Kongresu obrady panelowe zostały podzielone na dwa równoległe panele tematyczne.

W panelu I udział wzięli: prof. Agnieszka Szpak z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, która przedstawiła referat pt. *Ludy tubylcze i ich prawo do ziem jako warunek ich przetrwania*, prof. Grzegorz Bonusiak z Instytutu Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego z referatem *Prawo do samostanowienia ludów rdzennych*, pani Aleksandra Magiera, która przedstawiła wystąpienie *Przestrzeganie art. 4 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka a problem współczesnego niewolnictwa na przykładzie Republiki Nigru*, mgr Rafał Smoleń z Uniwersytetu Warszawskiego z wystąpieniem *Prawa człowieka i obywatela w Ghanie pod rządami Konstytucji z 1992 roku*. Kolejnymi referentami byli (w panelu II): prof. Wadim Zadunajsky z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, który wystąpił z referatem *Sytuacja mieszkańców Donbasu pod koniec 2017 r. – na początku 2018 r. w kontekście zapewniania podstawowych praw człowieka*, pani Natalia Voitseshyna (Taras Shevchenko National University of

² Fundacja La Strada zajmuje się zwalczaniem takich zjawisk jak: handel ludźmi czy praca przymusowa.

Kyiv) z referatem *Expulsion of civilians from the occupied territory of Crimea by the Russian Federation as a violation of International Law*, prof. Taras Hurzii (Kyiv National University of Trade and Economics), który przedstawił referat pt. *Freedom of Thought vs. national security interest: the issues of Hybrid War in Ukraine*. Ostatnim prelegentem w II panelu była dr Anna Hurzii (Kyiv National University of Trade and Economics) z referatem pt. *Human rights in uncontrolled territories ukrainian realities*.

W panelu III udział wzięli: prof. Wojciech Walat z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który przedstawił wystąpienie zatytułowane *Analfabetyzm funkcjonalny współczesnego człowieka w zakresie jego praw*, następnym prelegentem była dr Małgorzata Dziewanowska z Uniwersytetu Warszawskiego z referatem *Polskie i europejskie standardy ochrony praw dziecka z perspektywy kryminologicznej*, pani Roksana Król z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu podjęła temat *Prawa człowieka a przemoc seksualna w sieci wobec nastolatków*, a dr Katarzyna Czeszejko-Sochacka, reprezentująca Uniwersytet Rzeszowski, omówiła *Naruszenia praw kobiet i dzieci w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej*. Równolegle w panelu IV udział wzięli: dr Anna Paterrek z Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego, która przedstawiła wystąpienie pt. *Prawa człowieka w polityce rozwojowej Niemiec*, mgr Piotr Zięba z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu z referatem *Długa droga do pojednania – Polacy o Niemcach na przełomie XX i XXI wieku*, prof. Elżbieta Rączy z Uniwersytetu Rzeszowskiego, która mówiła o postawach Polaków wobec Żydów w Dystrykcie Krakowskim na wybranych przykładach, oraz dr Tetiana Anakina (Yaroslav Mudryi National Law University), która wygłosiła referat pt. *Protection of Individuals' Rights under the EU – Ukraine Association Agreement*.

W panelu V udział wzięli wspólnie prof. Henryk Noga i mgr Joanna Jarczak z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, którzy przedstawili referat pt. *Prawne i etyczne aspekty kary śmierci*, ks. prof. Stanisław Nabywaniec z Uniwersytetu Rzeszowskiego z wystąpieniem *Godność człowieka i prawa człowieka w świetle katolickiej nauki społecznej*, mgr Ewa Niemiec z Uniwersytetu Wrocławskiego, która zaprezentowała wystąpienie *Katalog podmiotów praw człowieka jako problem etyczny i prawny*, dr Zbigniew Małodobry, reprezentujący Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, z referatem *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka wobec współczesnych dylematów etycznych* oraz mgr Izabela Tomala z Uniwersytetu Papieskiego im. Jana Pawła II w Krakowie analizująca problem uchodźców

w oparciu o Powszechną Deklarację Praw Człowieka. Równolegle w panelu VI udział wzięli: prof. Mirosław Lakomy z Akademii Ignatianum w Krakowie, który przedstawił referat pt. *Paradoks praw człowieka w kontekście kryzysu migracyjnego w Europie*, dr Joanna Dobrowolska-Polak z Instytutu Zachodniego w Poznaniu, która zaprezentowała wystąpienie pt. *Czy migrant ma prawa uchodźcy? Rewizja rozwiązań migracyjnych i uchodźczych: ONZ 2018*, mgr Krzysztof Trnka z Uniwersytetu Wrocławskiego z referatem *The Principle of Non-Refoulement in the Context of Mass Refugeeship/Zasada non-refoulement w kontekście masowego uchodźstwa*, pani Ewa Rodzik z Uniwersytetu Warszawskiego, która zaprezentowała *Szanse na integrację społeczną migrantów w Polsce*. Ostatnim prelegentem w panelu VI była dr Laura Koba z wystąpieniem pt. *Ochrona praw człowieka po Norymberdze*.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad odbyły się sesje panelowe VII i VIII. W panelu VII udział wzięli: dr Olesia Radyszewska z Wydziału Prawa Uniwersytetu Narodowego imienia Tarasa Szewczenki w Kijowie, Centrum Prawa Polskiego, która zaprezentowała wystąpienie pt. *Czy europejskie prawo do dobrej administracji przysługuje w Ukrainie?*, mgr Nina Kuczeruk z Krajowej Szkoły Sędziów Ukrainy z referatem *Prawo dostępu do sądu w systemie praw człowieka: krajowe i międzynarodowe aspekty prawne*, dr Olga Suszyk, reprezentująca Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, Centrum Prawa Polskiego, z prelekcją *Prawo do środowiska w kontekście praw człowieka*. Ostatnim prelegentem w panelu VII była dr Tetiana Aniszchenko (State Higher Education Establishment Center of Postgraduate Education of the State Higher Educational Institution «Zaporizhzhia National University» of the Ministry of Education and Science of Ukraine), która przedstawiła referat pt. *Features of protection of the Right to Equal Access to State Service in the Context of European Integration of Ukraine*. Równolegle w panelu VIII udział wzięli: dr Adam Jakuszewicz z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który mówił o *Ochronie wolności wypowiedzi pracowników w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, pan Szymon Pęczalski z Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu z referatem *Walka na rzecz prawa wolności w Internecie na przykładzie Aarona Swartza*, reprezentujący tę samą uczelnię mgr Zbigniew Klimaz z referatem *Technologia blockchain szansą na nowe otwarcie w Internecie?* oraz mgr Maciej Ferenc, który przedstawił wystąpienie pt. *Zakaz mowy nienawiści – samoistne prawo człowieka czy ograniczenie innych praw i wolności?*

W dniu 23 maja 2018 r. o godzinie 09:30 w hotelu Splendor rozpoczęła się kolejny dzień obrad i ponownie realizowany był w formule

dwóch równoległych paneli. W sesji IX udział wzięli: dr Jarosław Kinal z Uniwersytetu Rzeszowskiego, prodziekan Wydziału Socjologiczno-Historycznego, który przedstawił referat pt. *Wolność prasy jako podstawowe prawo człowieka*, prof. Wiesław Waclawczyk z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z tematem *Dziennikarstwo a prawa człowieka*, pani Weronika Wojturska z Uniwersytetu Warszawskiego, która zaprezentowała referat *Kondycja prawa do informacji publicznej w przestrzeni społeczeństwa informacyjnego* oraz dr Agnieszka Demczuk z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, która przedstawiła szanse i wyzwania praw człowieka w społeczeństwie informacyjnym. Równolegle w panelu X udział wzięli: dr Mateusz Warchał z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, który przedstawił wystąpienie zatytułowane *Prawa człowieka w Chorwacji – aktualny stan prawny*, dr Maria Ochwat z Wyższej Szkoły Bankowej w Chorzowie z referatem *Polityka Rodrigo Duterte poważnym zagrożeniem dla praw człowieka na Filipinach* oraz dr Magdalena Lesińska-Staszczuk z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, która podjęła temat *Równouprawnienie kobiet i mężczyzn w działalności UE – wybrane aspekty*.

Następnie w panelu XI udział wzięli: mgr Janusz Kawa z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który przedstawił referat *Wyzwania i oczekiwania osób starszych na przykładzie Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Rzeszowskiego*, dr Dorota Rynkowska, również z Uniwersytetu Rzeszowskiego, z wystąpieniem pt. *Pomoc społeczna w kontekście praw osób starszych*, mgr Angelika Ciżyńska z Uniwersytetu Jagiellońskiego, która zaprezentowała problematykę *Przeludnienie zakładów karnych i aresztów śledczych w Polsce a ochrona praw i wolności człowieka* oraz mgr Iwona Miedzińska z Uniwersytetu Warszawskiego z referatem pt. *Prawo do niedyskryminacji w dostępie do transportu*. Równolegle w panelu XII udział wzięli: dr Marcin Jastrzębski z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który zaprezentował wystąpienie pt. *Wykonywanie mandatu parlamentarnego w kontekście prawa do wolnych wyborów z art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Mateusz Ostrowski wspólnie z Haliną Rogalską (obydwoje z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu), którzy poruszyli problem łamania praw człowieka podczas aktywności wyborczej, mgr Hanna Wiczanowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z referatem *Klauzula zakazu nadużycia praw jako quasi-wyjatek od konieczności ochrony praw jednostki. Rozważania z perspektywy uniwersalnego systemu ochrony praw człowieka*. Ostatnim prelegentem w panelu XII była dr Anna Kosińska

z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, która starała się odpowiedzieć na pytanie: *Czy istnieje prawo do bezpieczeństwa migracyjnego?*

Kolejno w panelu XIII udział wzięli: mgr Ryszard Stasiak, który przedstawił referat pt. *Zmiany struktur i właściwości sądów w Polsce a prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd*, dr Katarzyna Szwed z Uniwersytetu Rzeszowskiego z wystąpieniem *Model lotewskiej skargi konstytucyjnej na tle rozwiązań pozostałych państw bałtyckich*, mgr Agata Tarnacka z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, która zaprezentowała kwestię korzystania z cywilistycznej ochrony własności jako działania na rzecz ochrony prawa człowieka oraz zasady konstytucyjnej, i pani Aleksandra Nowak z Uniwersytetu Jagiellońskiego z referatem *Czy państwo – sygnatariusz Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka powinno przedkładać bezpieczeństwo narodowe ponad prawa człowieka?* Równolegle w panelu XIV udział wzięli: dr Wojciech Kwieciński z Uniwersytetu Rzeszowskiego z wystąpieniem pt. *Nagrody Praw Człowieka ONZ – ewolucja systemu gloryfikacji wybitnych jednostek zasłużonych w sprawie obrony praw człowieka*, dr Filip Radoniewicz z Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie, który zaprezentował referat *Problematyka inwigilacji prowadzonej za pomocą środków technicznych w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, prof. Grzegorz Grzybek z Uniwersytetu Rzeszowskiego z referatem *Prawo do zawierania małżeństwa a wizja seksualności. Interpretacja etyczna* oraz pani Zuzanna Przyszlak z Uniwersytetu Jagiellońskiego, która zaprezentowała wystąpienie pt. *„Bo naprzód trzy były płcie u ludzi, a nie, jak teraz, dwie: męska i żeńska”*. *Prawa osób z zaburzeniami rozwoju płci na tle prawnoporównawczym*.

Na zakończenie obrad w hotelu Splendor odbyły się dwa ostatnie panele. W panelu XV udział wzięli: dr Maciej Milczanowski z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, który przedstawił referat pt. *Paradoks operacji stabilizacyjnej: ochrona praw człowieka na przykładzie Operacji Iracka Wolność*, mgr Grzegorz Cwiękała z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, który zaprezentował wystąpienie pt. *Ochrona praw pracowniczych w amerykańskich ligach sportowych*, mgr Beata Paprowicz z Uniwersytetu Rzeszowskiego z wystąpieniem na temat *Postawa ONZ wobec ludobójstwa w Rwandzie* oraz dr Katarzyna Piskrzyńska z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, która zaprezentowała wystąpienie pt. *Działalność Międzynarodowego trybunału Karnego ds. Zbrodni w Rwandzie. Wybrane aspekty*. Równolegle w panelu XVI udział wzięli: dr Mira Malczyńska-Biały z Uniwersytetu Rzeszowskiego z referatem *Ochrona konsumenta w europejskim*

systemie praw człowieka, prof. Krzysztof Żarna z Uniwersytetu Rzeszowskiego, prodziekan Wydziału Socjologiczno-Historycznego UR, który zaprezentował działalność Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii, prof. Krzysztof Koźbiał z Uniwersytetu Jagiellońskiego z referatem pt. *Ochrona praw człowieka w Liechtensteinie – wybrane aspekty*, dr Mirosław Natanek również z Uniwersytetu Jagiellońskiego prezentujący działalność misji OBWE w Bośni i Hercegowinie w zakresie ochrony praw człowieka oraz prof. Patryk Pleskot z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, który wygłosił referat *Komitet Helsiński w komunistycznej Polsce (1982–1990): prawa człowieka jako narzędzie do walki z systemem*.

W drugim dniu I Międzynarodowego Kongresu Praw Człowieka – *Prawa człowieka i ich ochrona* w Uniwersytecie Rzeszowskim (Campus Rejtana) od godziny 09:30 do 12:30 odbył się panel studencki konferencji. Udział w panelu wzięli m.in. studenci Wydziału Socjologiczno-Historycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego: Bartłomiej Krzych z referatem pt. *Człowiek najwyższym prawem?* Marlena Bytnar i Magdalena Biernacka z referatem *Handel ludźmi*, Klara Łukasiewicz z referatem *System wartości młodych Polaków i Polek a oczekiwania społeczno-kulturowe względem płci*, Karol Piękoś z referatem *Działania wybranych instytucji europejskich na rzecz praw człowieka*, Aleksandra Lechowicz-Sołtys z referatem *Instytucja Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich*, Jacek Sułuja, który przedstawił wystąpienie pt. *Łamanie praw człowieka w Syrii – sytuacja grup religijnych przed i po wybuchu konfliktu w 2011 roku*, Dominik Boratyn, który zaprezentował referat *Prawa człowieka w kontekście osób osadzonych w zakładach karnych*, Julia Wydrzyńska z referatem *Prawo do skracania życia jako prawo człowieka?* Damian Wicherek z referatem *Biuro Obywatelstw i Prawa Łaski jako jednostka organizacyjna Kancelarii Prezydenta RP*, Kamila Piecuch, która zaprezentowała wystąpienie pt. *Bezpieczeństwo wolności obywatelskich i życie ludzi w Tybecie*, Nikola Czarnota z referatem *Pozarządowy system ochrony praw człowieka. Helsińska Fundacja Praw Człowieka i jej rola w ochronie praw człowieka*, Katarzyna Cyrkun, która przedstawiła wystąpienie *Łamanie praw Tybetańczyków*, Justyna Grzegorzczak z referatem *Polityka jednego dziecka, a prawa człowieka w Chinach*, Daniela Belej i Jolanta Garanty z referatem pt. *Łamanie praw kobiet na przykładzie wybranych krajów – Chiny, Indie, Pakistan, Turcja*.

Udział w panelu studenckim wzięli również abiturientki Dwujęzycznego Liceum Uniwersyteckiego: pani Olga Kossakowska-Maras, która przedstawiła referat pt. *Nadzieja w piekle – życie Haliny Birenbaum* oraz wspólnie pan Wojciech Brydak i pani Emilia Zoła z referatem pt. *Rajsza*.

Śladami rzeszowskich Żydów. Projekt realizowany przez uczniów Dwujęzycznego Liceum Uniwersyteckiego w Rzeszowie.

I Międzynarodowy Kongres Praw Człowieka – *Prawa człowieka i ich ochrona* zakończył się 23 maja 2018 r. Wydarzenie było doskonałą okazją do wymiany poglądów, spostrzeżeń, a także akademickiej dyskusji, czego efektem końcowym będzie wydanie monografii pokonferencyjnej.